

Sodanjumalan uhreja

Kirj. A. Rautu.

Jumalan nimessä ja hartain rukouksin oli tehtäjä lähettänyt molemmat poikansa sinaiten rintamalle.

Nuorempaa, 16-vuotiasta Väinöä hän ei olisi tahtonut mistään hinnasta sodan vaaroihin päästää, mutta vanhempi veli Adolf, joka oli jo melkein parhaassa miehuuden iässä oleva, luvuissaan hiukan myöhästynyt mies, oli saanut veljensä puolesta, kuten muinoin Juuda Benjaminin, ja niin oli Väinökin saanut lähteä — Herran nimessä sotaan.

Adolf olikin koko ikänsä ollut tehtäjä surun lapsi, mutta hänen lapsensa kuitenkin, ja sen vuoksi tehtäjä ei ollut vähääkään estänyt tämän lähtöä.

Hänestä voi siellä mahdollisesti vielä tulla jotakin... Onhan sota aina ollut surunlapsien ja seikkailijoiden onnenpöytä... Tiedä mikä kenestä tänästä tulee... kunhan pääsi jaloilleen vihdoin... On se mies jo tullut maksamaan... Jos taas sattuisi nänkin ikävästi... niin... onnihan se taillaan olisi hänelle... sekä... minullekin... — ajatteli tehtäjä, ottaen melkein tämänkin aivan aläään kannalta kuten kaikki liikeasiat yleensä.

Mutta kipeätä oli tehnyt suostua nuorinta päästämään... Toisekseen taas ei ollut mikään uhri liian suuri, sillä olihan itsenään pelastus kysymyksessä. Tai oikeastaan vielä paljon enemmänkin: piti pelastaa se kapitaalilla ja ne miljoonat, joita oli viime vuosina niin vuolaasti vierannut, ja jotka nyt kapinan uhatessa olivat vaarassa joutua pois niiden oikealta omistajalta. Jos hän olisi ollut nuorempi, olisi hän itsekkin lähtenyt mukaan, sillä hän nautti hengessään siitä, että antaa isku, rusehtava isku, joka uhkasi niellä yksittäisen omistusoikeuden... Se oli nyt juurineen kitkettävä, koska siihen oli tullut hyvä tilaisuus, maksoi mitä tahansa... Nuori mies oli sitäpaitsi ollut niin innostunut godan melkeksiin, ettei häntä kuitenkaan olisi voinut pidättää. Ja niin sai hänkin mennä.

Veljesten käsitys rintamalla isännän palveluksesta oli sentään hyvin erilainen.

Vanhempi oli varovainen ja viisas. Hän ei tahtonut suotta panna nahkaansa alttiiksi tulijnoilla, ja sen vuoksi hän etsi ja saiikin vähemmän vaarallisen toimen niiden takana. Ainoastaan silloin kun oli kysymyksessä vangiksi saatujen kapinallisten teloitaminen tai muitten sellaisten toimittaminen, katsoi hän veljensä suhteellisen tarttua browniina.

Nuorempi sitävastoin tahtoi aina edellä tulijnoilla rehellysissä ottelemaan ensimäisenä. Turhaan koetti vanhempi takoa hänelle järjettä tässä suhteessa. Ja sen vuoksi hän ei voinut palvelella rauhallisella tunnolla isännänsä, sillä pelko nuoremman mahdollisesti sattuvasta onnettomuudesta tämän liiallisen rohkeuden takia, ei suonut rauhaa... Tulijnoilla tietyt piti olla, eihän muuten olisi mitään tullut; mutta olihan sitä massaakin siellä olemaan, josta nyt ei niin suurta vahinkoa tullut, vaikka joskus olisi saattanutkin... ajatteli vanhempi. Muutamien, ja tietyt monienkin täytyi uhrata elämänsä, mutta se ei ollut välttämätöntä, että he, tehtäjänsä pojat, kuuluisivat näihin.

Mutta kohtaloa ei voinut välttää. Eräänä kauniina kevätpäivänä saapui tuo pelätty Jobin post...

Eräällä partioretkellä mukana olleet toverit toivat sen säällittävän tiedon, että Väinö ja eräs hänen toverinsa olivat vaikeasti haavoittuneina

jääneet vihollisten käsiin... Viestin tuojat olivat häidin tuskin pelastuneet...

Isä oli raskas veljelle. Hän ei voinut muuta kuin vannoa kostavansa veljensä veren; sillä olihan tunnettua ja päivän selvää, ettei vihollinen säästännyt ketään jonka sai käsiinsä. Hirveitä historioita oli pitkin aikaa kerrottu haavoittuneiden ja vangiksi jääneiden kidutuksista ja silpomisista, joita kapinalliset olivat tehneet... Käsitteämätön raivo, eläimellinen tappamisen himo oli nyt vallannut Adolfin... Hän aivan nautti, maadassaan tämän jälkeen tilaisuuden paukutella vankeja korvanjuureen...

Sota oli niin tavattoman raskas ja armosta. Armoa ei annettu eikä pyydetty...

Raskaista raskain oli tehdä ilmoitus vanhemmille tuosta kohdanneesta onnettomuudesta... Hän, Juuda, joka oli taannut Benjaminin... oli menehtyä raivosta.

Hän olisi tahtonut saada edes veljensä maalliset jäännökset, silvotun ruumiin, kunnialliseen paikkaan, sankarihautaan lepoon, mutta mitä tehdä? — Vihollinen oli vielä liian ylivoimainen, että se olisi voitu ajaa pois asemistaan ja että ruumiit...

Näin kului viikko toisensa jälkeen vähemmän merkityksellisissä asemakahakoissa ja mielenosoituksellisissa laukausten vaihdossa.

Mutta vihdoin valkeni päivä, jolloin luonnonvoiman lailla vyöryvä vahvistetun armeijan tieltä kapinallisten laumat pakenivat kuin tomu tulessa.

Hiukan siellä täällä vastarintaa tehtyään olivat viholliset paenneet tai antautuneet armoille, sikäli kuin sitä annettiin...

Adolf oli heti hyökkäyksen alussa, ja havaittuaan, ettei vastarintaa tehty juuri ollenkaan, liittynyt hyökkääjien joukkoon. Jokaisista rakennusta kohti, jotka tähän asti kylässä olivat olleet vihollisen hallussa ja joista kapinalliset ampuivat helposti vastaan, suunnattiin murhaava tuli... Kylän talot ammuttiin seuloiksi.

Tuolla erään rakennuksen katolla liehui punaisenristin lippu... Olevinaan muka sairaala... Tuo oikeastaan turvapaikka, josta voi viimeiset laukaukset tuon lipun suojassa ampua... Tunnettiinhan ne tällaiset, vihollisen salakavalat juonet!...

Nyt, jos koskaan — ajatteli Adolf, samalla pyytien kolme sotilasta mukaansa ja alkaen niiden keralla työmää kohti punaisenristin lipulla varustettua taloa.

Lähemmäksi tultuaan he huomasiivat, ettei talosta ammuttu ollenkaan. Mutta jotakin liikettä siellä näkyi ikkunoista... He olivat jo aivan seinän vierustalla... Valkeaa vilahi e räästä ikkunnasta, mutta samassa he lähtivät raudut säpäläiksi akkunoista, ja kohta vavahutti rakennusta pari kolme kummaa pamahdusta, kuin kannunlaukausta...

Adolfin ja hänen toveriensa heittämät käsigranaatit olivat tehneet tehtävänsä... Särkyneistä ikkuna-aukoista tulvi ulos pommeista lähtenyt sinervä nitroklyseriinin savu.

Ampumaseet laukaisuväljinä lähenivät miehet ovea... Se oli luokossa, eikä kolkutuksiin vastattu... Heti jyrähti jälleen käsipommi, nyt kynnyksellä, ja oven pirstaleiden välitse tunkeutui Adolf seurallaisineen rakennukseen.

Ensinnä kohdistui tulijan katse valkopukiseen nauruunneeseen, joka aivot ulosvalskantaneina ja silmät lasimaisesti tuijottaneen makasi verisissään, kranaatin runtelemana lattialla, punaisenristin merkki rinnassa...

— Mutta tämäkin oli sittenkin sairaala? — virkahti Adolf tyhmyyteenä tovereilleen ja kalpeni. Ja ikäänkuin vahvistuksena otaksuvalle,

kuului viereisestä huoneesta samalla pari tuskallista voihkausta... Miehet säpähtivät... ja Adolf tunsii päättäneensä huimaavan... Kaikki he katsoivat oveen, jonka takas voihkina kuului...

Adolf otti askeleen kohti ovea, mutta peräytyi jälleen... Tuntui niin tuskalliselta kohdata tuolla toisessa huoneessa kuolemaisillaan olevia, pommiin raateleimia ihmisiä... vaikka vihollisiakin...

Miehet tunsivat olevansa peloisinaan kuin toistaan tavatut murtovarkaat... Olihan enemmän kuin rakkamaista mennä heittelemään käsigranaatteja punaisenristin sairaalaan ja surmata mahdollisesti kaikki sairaat, kuten oli käynyt tuon hoitajatarinkin... Sen lasittuneet silmät ja nuorekkaat kasvojen piirteet näyttivät niin kumman kysyvästi ja muidellen katovan outoihin asemiehiin...

Jälleen kuului viereisestä huoneesta hiljasta voihkettä ja ikäänkuin epäselvää, kolkkoa puhelua, joka päättyi sitten ilkeään korinaan...

Vaietomaisesti hyrähtivät miehet säikähtyneinä kauhusta, ja rohkein heistä avasi sitten päättävästi oven. Hiipien seurasivat toiset arkaillen huoneeseen, joka oli sisältä yhtenä ainoana pirstalekasana... muutamia sairaasinkyyjä oli räjähdysten voima paiskonut kumioon ja ruhjonut muodottomiksi... Niissä olleet sairaat olivat viskautuneet kohti seinää, joka oli viereissä, ja makasivat nyt verisillä möhkäleillä liikkumatta lattialla... Ainoastaan yksi, kaimpana seinävirellä ollut sänky oli ehyt — ja siinä ollut sairas, jonka kasvot olivat jonkun räjähdysistä kimmahaneen pirstaleen sattuutamina kovasti veressä, näkyi elävän...

Miehet katsoivat sanatonna hävityksen kauhistusta... Ja onneton vaikeri ängyissänsä, hapuillen käsillään tyhjää ilmaa kuin sokeas...

Kylän toisessa laidassa kihtyi ammuuta, mutta miehet eivät näyttäneet sitä huomaavankaan. He olivat kuin halvautuneet tuon verisen, järkyttävän näyn edessä... Heidän olisi pitänyt auttaa tuota vielä elossaolevaa, mutta he eivät kyenneet.

— Maritta, Maritta...! Tule... vettä... auta...! — äännähti sitten sairas ja hapuili verisillä käsillään ilmaa.

Samassa hyökkäsi Adolf vihlovasti parahtaen vuoteen luokse ja lysähti maahan kuin luodin lävistämänä.

— Veljeni!... veljeni!... Väinö!... — voi taivaan Jumala!... — sikutti hän ja painoi päänsä veriseen vuoteeseen...

Entistä järkytetympänä seurasivat toiset kohtausta... Oliko mahdollista, että tuo ruhjottu, heidän omien käsipommiensa raatelema, vaikeroiva nuoruukainen oli sama, joka monta viikkoa sitten oli joutunut haavoittuneena kapinallisten vangiksi.

He olivat jo tottuneet pitämään häntä sekä hänen kohtalotoveriaan kuolleiden kirjoissa... Sillä kuka hyvänsä olisi heistä vannonut, ettei hän enää ollut elävien joukossa!... Ja nyt heidän piti tavata tämä toverinsa vihollisen sairaalassa hoidettavana... Sekä lisäksi... että he olivat nyt itse sokeassa kostonhimossaan pommeillaan... tietämättään ruhjoneet...

Tämä oli liian hirveää... Uskomatonta... Mutta sittenkin... totta.

Kohta ensi tyrmistyksensä selvitettyä oli eräs miehistä lähtenyt hakemaan lääkärin, toinen hankki vettä, kolmas koetti poistaa näkyvistä ruumiita ja järjettä huoneetta sikäli kuin se oli mahdollista sen hävityksen jättä.

Taas oli silpoutunut sairas osoittanut elämän merkkejä, lausumalla jotakin ja pyytien ääneensä vettä.

Adolf oli puoliksi tainnuksistaan havahtunut rannelleen veljensä uikutuksiin hänen vuoteensa viereissä...

— Veljeni, veljeni!... Sinä elät vielä!... — Ooh minä kurja, veljeni

surmaaja! Väinö!... Ethän kuole... Ethän?... Sattuiko pahasti... päähäntä?... — Tässä on vettä, juo!... Minä pesen veren kasvoiltasi... Heti tulee lääkäri... Voi herra Jumala, tätä sotaa... tätä kauhistuttavaa onnettomuutta... Anna meille anteeksi!... Annatko? Luulimme täällä olevan vaan vihollisia... punaisenristin suojissa... Ooh!... Emme aavistaneet... Ooh hyvä Jumala!... Väinö... Väinö... Vastaa jotakin... Kuoletko? Ooh! Hän kuolee!... Avaa silmäsi vielä... kerran... kerran vaan, että näen oletko... antanut... anteeksi!... Jumala!... Armahda, armahda!...

Sairas oli jälleen vaiennut ja sulkenut silmänsä, hetkisen veljeään kauhusilmäyksin katsellen... Kuoleman kaamea leima oli heijastunut kasvoista, joita onneton veli nyt helästi ja sanomattoman tunnontuskan vallassa verestä pyyhkieli... Ohimossa oli suuri reikä, josta verta oli vuotanut ja jota veli koetti nyt parhaansa mukaan tukkia.

Samalla saapui lääkäri, joka nopeasti satoi ammottavan haavan jo melkein kuolleelta näyttävän nuoruukaisen päässä. Toimittaan vielä erinäisiä tutkimuksia, ruiskutti lääkäri jotakin kuolevan puolikyhmään kätteen.

Kuin taikavoiman vaikutuksesta avasi sairas kohta silmänsä ja kuolemankalpeus alkoi nopeasti siirtyä kasvoihin nousevan veren vaikutuksesta. — Hän elää! — huudahti Adolf nähdessään punan veljensä poskipäillä, mutta lääkärin kasvot olivat vakavat...

— Oi sanokaa herra tohtori, jääkö hän eloon?... — vaikeroi veli.

— Kaikki riippuu hiuskarvasta. On olemassa ehkä kymmenes osa mahdollisuutta hänen eloonjäämisekseen. Veres haava päässä on erittäin vakava. Vanhempi ampuhaavaa alaruumiissa on jo pitkälle parantunut, eikä kuolema ainakaan siitä aiheudu — vastasi lääkäri totisena ja teki lähtöä, sillä hänen piti joutua taistelun tuoksinaan hoitamaan sairaita kenttäambulanssissa.

Paikalle saapuneet sanitäärit ja sairaanhoitajat alkoivat lääkärin määräyksestä, joka itse jo poistui, siirtää sairasta sopivampaan paikkaan, jonka poskille oli noussut kauriit ruusut. Sairanhoitajat totesi kuumeen olevan arveluttavasti nousemassa, ja keskeytti hetkiseksi sairaan siirtämispuuhun.

— Maritta... Maritta... — kuis-kasi sairas taas väsyneesti. Sairanhoitajat lähenei vuodetta, josta nuoruukaisen kuumeiset silmät kysyvästi olivat häneen tähdätyt.

— Maritta... Joko minä pian pääsen... pois? Sinä sanoit... että kohta pääsen... Mutta tunnen taas niin... kipeäksi... Joku on lyönyt... päähäni Maritta!... Miksi minua... on lyöty?... Onko Armasta ja Toivoakin... lyöty? Missä he ovat? ... Missä heidän sänkynsä?... Miksi olet ottanut... sen rusetin... sen punaisen... kaulastasi?... Minä aloin jo parata... mutta nyt... löivät päähän. Täällä oli hyvä olla... vaikka luulin, että minut tapetaan... Kaikki luulevat niin... Mutta kun... menen, niin sanon... että se on valetta!... Adolf ja ne muut... ampuivat vankeja... browningeilla... korvaan... Se oli kauheaa... Miksi minua ei tapettu? Koska meikäläisetkin tappavat kaikki. Et sinäkään... tappanut... Mutta sinähän olet niin hyvä!... Minä sanon isälle... ja Adolfile... kun menen... että... se on valetta... valetta...! —

Sairas alkoi yhä nousevan kuumeen kourissa hourailla ja alkoi nousta vuoteeltaan, joten häntä oli siinä pidettävä. Kuumee oli korkeimmillaan ja sairas ei näyttänyt hetkessäkään tulevan tuntoihinsa... Hän